

Asia: VN/19726/2023

Vammaispalvelulain voimaantulon siirtäminen

Lausuntopyyntö

Lausunnonantajan organisaatio

Järjestö

Kannatatteko uuden vammaispalvelulain voimaantulon siirtämistä ajankohdasta 1.10.2023 uuteen ajankohtaan 1.10.2024?

Kyllä

Halutessanne voitte antaa tiiviit perustelut vastaukselle:

Vammaisten naisten valtakunnallinen yhdistys – Rusetti ry pitää lain voimaantulon ajankohdan siirtämistä perusteltuna, 1.1.2015 alkaen. Näin mahdollistettaisiin hyvinvointialueille aikaa valmistautua muutokseen.

Rusetti ry haluaa kiinnittää sosiaali- ja terveysministeriön huomion YK:n vammaisyleissopimuksen asettamiin reunaehtoihin. Lisäksi Rusetti ry korostaa Suomen perustuslain 6 §:n syrjintäkieltoa sekä 22 §:n mukaista julkisen vallan velvollisuutta turvata perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Vammaispalvelut ovat käyttäjilleen elintärkeitä, elämänmittaisia, ja siksi niillä on lainsäädännössä erityinen asema: niiden tosiasiallinen toteutuminen on turvattu palveluihin oikeutettujen henkilöiden subjektiivisena oikeutena ja palvelujen tuottajia velvoittavasti erityisellä järjestämisvelvollisuudella. Tämä kokonaisuus osoittaa miten perusoikeusherkästä alueesta on kyse. Perusoikeuksien toteutumisen turvaamiseksi on jatkovalmistelussa kiinnitettävä erityistä huomiota perustuslakivaliokunnan lakia käsiteltäessä lausunnoissaan (79/2022 vp) esittämiin huomioihin sekä vakiintuneeseen perusoikeuksien tulkintakäytäntöön.

Lain voimaantuloajankohdan lykkääminen on perusteltua sen mahdollistamiseksi, että lakiin eduskuntakäsittelyn aikana tehtyjen muutosten vaikutukset voidaan huolellisesti arvioida ja

valmistella. Sen sijaan siirtämisen perustelu yksin säästötoimilla ei ole hyväksyttävää. Kun on kyseessä perustuslailla turvattujen oikeuksien toteuttamiseksi annettu laki, ei budjettirajoitteella perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan voi rajoittaa lakisääteisten palvelujen saatavuutta.

Soveltamisalan uudelleen määrittelyminen

Esityksen tarkoituksena on saada aikaa toteuttaa lain soveltamisalaa koskevat muutokset. Luonnoksessa ei tarkemmin yksilöidä, minkälaisia muutoksia soveltamisalaan tai lakiin yleisesti olisi tarkoitus ehdottaa.

Rusetti ry korostaa, että lain yhdenvertaisen soveltamisen vuoksi vammaisuuden määrittely tulee olla YK:n vammaissopimuksen mukainen.

Lain jatkovalmistelussa on huomioitava perustuslakivaliokunnan esittämät perustelut sille, millaiset erottelut ovat perus- ja ihmisoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttäviä. Ikääntymisrajoituksen osalta Rusetti ry korostaa, että YK:n vammaissopimuksen velvoitteet yhdessä perustuslain syrjintäkiellon vakiintuneen tulkinnan kanssa vaikuttavat siten, että ikääntymisrajaus ei voi rajata vammaispalvelulain henkilöpiiriin vammansa vuoksi kuuluvia vammaisia henkilöitä lain soveltamisen ulkopuolelle vain sen perusteella, että he saavuttavat tietyn iän.

Vammaispalvelulain 2 §:n 2 momentissa säädetään lain suhteesta muuhun lainsäädäntöön. Säännöksen mukaan oikeutta vammaispalvelulain mukaisiin palveluihin ei ole, jos henkilö saa yksilöllisen tarpeensa mukaisia ja sopivia palveluita sosiaalihoitolain (1301/2014), terveydenhuoltolain (1326/2010), varhaiskasvatuslain (540/2018), perusopetuslain (628/1998) tai muun lain perusteella. Lain tulkinnan kannalta on epäselvää, mitä tarkoitetaan yksilöllisen tarpeen mukaisilla ja sopivilla palveluilla.

Huomioiden vammaissopimuksen 4 artiklan 3 kohta ja 33 artiklan 3 kohta, tulee vammaiset henkilöt ja heitä edustavat järjestöt osallistaa lain muutosten valmisteluun sekä lain toimeenpanon seurantaan.

Täckman Anni
Rusetti - Vammaisten naisten valtakunnallinen yhdistys ry